

PATRIMONI HISTÒRIA // Jordi Frigola i Arpa > TEXT // Eduard Punset > FOTOGRAFIA

Lladres de camí ral al segle XVIII

Repercussions de les crisis agràries a la societat setcentista: pobresa, fam i delinqüència a la Bisbal i als seus voltants.

La darrera època del set-cents va ser especialment crítica per als països de l'Occident europeu. Les greus crisis agràries, a causa d'una climatologia adversa, que van afectar principalment la producció de cereals, sobretot el blat, van encetar períodes d'atur, de pobresa i de fam, els quals contrastaven amb l'esponerosa vida socioeconòmica dels anys anteriors.

L'augment de la pobresa és evident a la Bisbal: si l'any 1716 hi havia una població de pobres de solemnitat que arribava als 34 bisbalencs, el 7% dels habitants en edat laboral, i que afectava ben poc les persones que vivien en el medi rural proper a la vila, en canvi l'any 1788, quan s'inaugurà l'església de la Pietat, els pobres de la Bisbal i rodalia que van anar a un dinar ofert als indigents sobrepassaven els 500.

A partir de les males anyades, molt accentuades d'ençà del 1789, són constants les lamentacions i protestes per la manca de blat i l'encariment del pa, en l'elaboració del qual, fins i tot, s'arribà a barrejar terra amb la farina per fer-la allargar.

És una característica arreu, en situacions com aquesta d'augment demogràfic durant tota la centúria, amb gent a l'atur per l'escasseig de feina i els excedents de població i la manca de queviures, l'esclet de la delinqüència. En aquest tombant del segle a la Bisbal, concretament l'any 1792, es ma-

nifestava en diades de fira quan bandolers armats, en els camins de les Gavarres, assaltaven els concurrents a les manifestacions comercials més importants de l'any. Va córrer la veu que a la zona de Fitor fins a Mont-ras, a la tornada de la fira de Cinquagesma, s'havien produït diversos robatoris a pagesos i negociants, alguns amb violència: a un notari de Palamós el van bufetejar i li prendre els diners, la capa i la casaca; a un comerciant de Palafrugell, a més d'agafar-li tot el que portava de valor, li van violar la filla que l'acompanyava, mentre el tenien lligat a un arbre; a un pare i un fill, pagesos de Vila-romà, que van oferir resistència els van apallissar de valent...

Així mateix s'havien produït assalts a gent que anava o venia dels mercats dels divendres, concretament en el sector de la Pera, a Santa Pellaia i entre Madremanya i Monells. Un divendres també va rebre el correu quan passava pel Congost; al dissortat cotxer el van bastonejar i li van disparar un tret d'escopeta a la cama.

Robatoris als masos. Tampoc no s'escapaven de la violència d'aquestes partides de lladregots els masos que estaven desprevinguts: a finals de setembre van robar diners, gra, bestiar i «*de més aliments necessaris en los moments de fam que passen los pobres necessitats*», al mas Gastó, propietat de la família Salamó. A primers d'octubre van fer el mateix

al mas Savalls de la Pera i a can Serra de Sant Climent de Peralta d'on es van endur moltes monedes i joies. Cap a finals del mateix mes van atacar can Torroella de Fitor sense aconseguir entrar-hi; però sí que van accedir amb violència al mas del cavaller Benet de Marimon, en el terme de Sant Sadurní de l'Heura, on van deixar lligada tota la família dels masovers i se'n va endur una de les criades («*van pendre ab ells la pobre Catarineta*»). No s'aturaven ni davant de les esglésies: a Romanyà van sostreure els calzes i altra orfèbreria, però no van gosar obrir el sagrari.

El darrer diumenge d'octubre, del 1792, els caps i oficials del Regiment de Cavalleria dels Dragons de Flandes, allotjat a la Bisbal, van convidar, com era costum, totes les famílies benestants al ball que celebraven a les aules de les escoles de minyons i de gramàtica llatina, als baixos de l'Hospital. Com que es feia havent sopat, en acabar, malgrat que havien vingut amb els seus vehicles, els mateixos oficials van haver d'acompanyar, amb l'escorta d'alguns soldats, els assistents al sarau que vivien als afores perquè tenien por que els lladres els ataquessin.

L'episodi que va tenir més ressò va ser el robatori amb violència que va patir el frare almonier del convent de Sant Sebastià de la Bisbal, un vellet que anava per les viles i masos dema-

nant caritat per al sosteniment de la comunitat franciscana.

El frare almoiner era molt conegut i molt popular a la comarca. Quan anava a captar, viatjava a cavall d'un burriquet, el qual també utilitzaven els frares sacerdots quan marxaven a predicar lluny de la Bisbal.

L'assalt al frare almoiner. Un dia de tardor, mentre l'almoiner baixava de Camós o Sant Cebrià dels Alls, tot xino-xano amb el seu ruc, va ser assaltat per tres lladregots els quals li exigiren que els donés els diners que portava. Però aquell dia la *captíria* havia estat més en espècie que no pas en diners: pa, formatges, ous, un parell de pollastres i una flassada de llana.

Els lladres es van pensar que el frare havia amagat les monedes en veure'ls venir de lluny. Per això el van despullar i el van lligar a un arbre per fuetejar-lo. De tant en tant li punxaven les cames i els braços amb un ga-

nivet. Com que es veu que no eren de la comarca els interessava també que el franciscà els expliqués els masos que havia visitat per saber si hi havia gaires homes, si eren valents i si tenien armes. A més de robar-lo, volien conèixer les característiques dels masos per si podien anar a atracar els pagesos d'aquells llocs.

Com que malgrat la tortura el frare es resistia a parlar, finalment els improvisats botxins se'n van cansar i, veient que no aconseguirien res, li van agafar el que portava i, després d'insultar-lo i dir un reguitzell de renecs, van marxar muntanya amunt.

A la tarda, el masover del castell de Camós pujava amb el seu carro i va sentir els crits que feia el frare, va córrer a ajudar-lo i va decidir portar-lo al convent. Va lligar el burro al carro i van marxar ben ràpidament. Van arribar al convent a l'entrada de fosc.

Els frares van fer quedar a sopar i dormir el masover. L'endemà, a trenc

d'alba, tot just quan la comunitat cantava matines al cor de l'església, l'home va marxar de pressa perquè sabia que a casa seva passarien ànsia.

Tots aquests casos de lladronici i violència eren molt comentats per la gent. Tothom estava espantat a causa de la presència de malfactors a la comarca, angoixat per la manca de feina i de queviures que patien amplis sectors de la societat, perplex i atemorit davant la imminència de la guerra amb la França revolucionària. L'any següent, el 1793, esclataria la Guerra Gran que agreujaria, encara més, la situació de la gent d'aquell temps.

Nota. Les dades referents a robatoris i atracaments han estat extretes de Codern ahont son escritas las cartas de Ramona ma naboda en lo temps se restauraba de unas febras malignas en la casa Villosa de ma heredad de la vila de La Bisbal lo any 1792. Benet de Marimon i de Villosa (col·lecció particular).

El convent de Sant Sebastià de la Bisbal en l'actualitat. Les diferents remodelacions han fet que sigui força diferent d'aquell convent on el masover del Castell de Camós va dur el frare almoiner.